

Előterjesztés

Országos Műszaki Tanács létesítésére.

Népi demokráciánk már eddig is sokat tett a tudományos és műszaki haladás meggyorsítása és eredményeinek a népgazdaságban való felhasználása érdekében. Többek között létrehozta a kutató és egyéb műszaki és tudományos intézmények széleskörű hálózatát, nagymértékben fejlesztette a Tudományos Akadémiát, többszörösré emelte a műszaki és tudományos szakemberek kiképzését és legfőképpen nagy erőfeszítéseket tett termelő üzemek berendezéseinek és munkamódszereinek korszerűsítésére. Az eddig elért eredményekben szerepe volt a műszaki és tudományos dolgozók társadalmi tevékenységének, amely különösen az MTESZ egyesületekben és az akadémiai bizottságokban működő szakemberek részéről számos kezdeményezésben nyilvánult meg az elmúlt évek folyamán, hogy a szakemberek kollektív tapasztalataival támogassa és javítsa a gazdasági vezetőszervek munkáját.

Ismeretes azonban, hogy termelésünk műszaki és tudományos színvonala máig is erősen elmaradott a fejlett ipari országokhoz, de saját lehetőségeinkhez képest is. A műszaki fejlesztésre irányuló állami tevékenység területén nem tudtuk biztosítani a tudomány által már feltárt ismeretek széleskörű és hatékony alkalmazását, a társadalmi tevékenység terén pedig szintén nem tudtuk kellőképpen biztosítani a nép szolgálatára kész szakemberek és tudósok tapasztalatainak intézményes módon történő felhasználását a szocialista építés érdekében.

A Tudományos Akadémia és az MTESZ egyesületekben működő szakemberek munkájának eredményeképpen az elmúlt években sok értékes javaslat született népgazdaságunknak mind alapvető, mind egyes részproblémáit illetően. Ezek azonban gazdasági vezetőszerveink döntésciben alig jutottak érvényre. Ehelyett sokkal inkább kialakult az ad-hoc módon, ötletszerűen összehívott szakértői megbeszélések, ideiglenes célbizottságok gyakorlata. Igen sokszor ugyanabban a kérdésben egymástól függetlenül, számos szerv hívott össze üléseket, különböző összetételű bizottságokat, vagy ugyanaz a szerv is különböző időpontokban más és más összetételű bizottságokkal tárgyalt ugyanarról a kérdésről. Ez a rendszertelenség igen kevésbé segítette elő a döntések tudományos megalapozottságát, sokszor anarchiára és a felelősség elhomályosítására vezetett.

Az egyes minisztériumok mellett működő tudományos - többé-kevésbé állandó jellegű - tanácsokban sem volt meg a bírálatnak és a szabad vélemény nyilvánításnak az a lehetősége, amely ezek eredményes működését biztosíthatta volna. Semmi sem kötelezte a minisztériumokat a tanácsok javaslatainak felelős és komoly figyelembevételére. Ezzel szemben olykor az is előfordult, hogy valamely tudományos ellenvélemény következetes képviselőire álláspontjuk fenntartása hátrányos következményekkel járt.

Az eddigi gyakorlat egyik fő hiányossága tehát abban jelölhető meg, hogy a műszaki fejlesztésre vonatkozó döntések előkészítése túlzott mértékben az államapparátus és az általuk ötletszerűen és következtelen módszerekkel igénybevett szaktudásra támaszkodott. Kétségtelen

azonban, hogy nem lehetséges az államigazgatásban az ország legkiválóbb szakértőit úgy egyesíteni, hogy ezáltal nélkülözhetővé válják az e szervezetek keretein kívül dolgozó szakemberek tanácsainak teljesmértékű és szervezett módon történő igénybevétele.

A jelenlegi helyzetben az a követelmény jelentkezik, hogy megteremtjük a gazdasági vezetőszervek és az ezek körén kívül működő szakemberek a műszaki haladás érdekében kifejtendő tevékenységének szervezett egységét. Felmerül tehát egy olyan szervezet létesítésének az igénye, amelynek kizárólagos feladata a műszaki haladás ügyeivel való foglalkozás és ennek érdekében egyrészt megfelelő hatáskörrel, közvetlen és jól szabályozott kapcsolatokkal rendelkezik az állami irányító szervek felé, másrészt aktívan támaszkodik a Magyar Tudományos Akadémia és a MTESz tudományos egyesületeinek erőire.

Ilyenirányú kezdeményezést jelentett tulajdonképpen a Minisztertanács 1070/1955/VIII.7./ sz. határozatával létrehozott Országos Műszaki Fejlesztési Tanács. Ez azzal a céllal alakult, hogy az egyes minisztériumoktól független szakértői testület legyen a kormány közvetlen tanácsadója műszaki jellegű gazdasági kérdések eldöntésénél. Ez a Tanács azonban nem válthatta be a hozzá fűzött várakozásokat, mert rendkívül heterogén összetételénél fogva - az összes szakterület egy-két képviselőjével - szakkérdések eldöntésére nem is lehetett illetékes és legfeljebb csak egészen általános, az ipar minden ágazatát egyformán érdeklő kérdések tárgyalására volt alkalmas. Az a körülmény, hogy a Tanács kinevezett tagjaként való részvétel tisztán társadalmi jellegű volt és semmiféle anyagi, vagy erkölcsi elismeréssel nem járt, nem ösztönözhatta a Tanácsot arra, hogy igyekezzen munkájának hatályosabb formáit keresni.

E negatív tapasztalatok mellett figyelembe kell venni az akadémiai bizottsági rendszernek azt a pozitív tapasztalatát, amely azt mutatja, hogy a népgazdaság fejlesztési kérdéseivel tudományos, felelős módon csak megfelelő specializált és éveken át is alapjábanvéve állandó összetételű bizottságok tudnak foglalkozni.

A fentiek alapján tehát javasoljuk az Országos Műszaki Tanács létesítését, amely állami szerv hatáskörével és jogaival rendelkezne és ugyanakkor nagymértékben támaszkodhatna és felhasználna a társadalmi kezdeményezés adta lehetőségeket.

Országos Műszaki Tanács létesítéséről.

Szocialista népgazdaságunk fejlesztése, az ellenforradalom súlyos gazdasági következményeinek felszámolása szükségessé teszi, hogy a gazdasági vezetés minden területén, de különösen a gazdasági jellegű kormányzati intézkedések terén a műszaki és tudományos szakszerűség kellőképpen érvényesüljön. A múltban a szakszerűség szempontjainak figyelmen kívül hagyása gazdasági életünkben nem egyszer komoly károkat okozott. A Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány ezért messzemenően támaszkodni kíván az ország, a dolgozó nép érdekeit becsületesen szolgálni kívánó műszaki és tudományos értelmiség kollektív tapasztalataira. Ezért elrendeli kiváló tudósokból és műszaki szakértőkből álló Országos Műszaki Tanács létesítését azzal a céllal, hogy állásfoglalásával, szakmai véleményével segítse a kormányzati szervek munkáját, támogassa a műszaki és tudományos dolgozók társadalmi tevékenységének és kezdeményezésének kibontakozását, továbbá intézményesen biztosítsa az ily módon jelentkező helyes javaslatok, észrevételek, bírálatok érvényre juttatását.

I.

Az Országos Műszaki Tanács /továbbiakban: OMT/ feladatai.

Az OMT feladata: állásfoglalás, illetve szakvélemények kidolgozása az ipar /közlekedés, mezőgazdaság/ fejlesztését érintő műszaki és tudományos kérdésekben általában országos vagy ipari /iparági/ szinten:

- 1/ Az OMT rendszeresen figyelemmel kíséri hazai és nemzetközi viszonylatban a termelés műszaki-tudományos színvonalát és ennek alapján az általa célszerűnek tartott fejlesztési irányelvekre vagy konkrét intézkedésekre vonatkozóan javaslatokat tesz a kormánynak, vagy az illetékes főhatóságoknak,
- 2/ Véleményezi a hozzá tartozó népgazdasági ágazatok műszaki fejlesztési tervét, valamint a távlati fejlesztési terveket,
- 3/ Megvitatja és véleményezi a Minisztertanács által átadott előterjesztéseket, tanulmányokat, vagy más műszaki-tudományos jellegű kérdéseket, beleértve a műszaki fejlesztéssel kapcsolatos szervezeti kérdéseket is.
- 4/ Résztvesz a műszaki fejlesztéssel kapcsolatos minisztertanácsi határozatok végrehajtásának ellenőrzésében.
- 5/ Véleményezi a szocialista nemzetköz. gazdasági együttműködéssel, valamint a külkereskedelmi fejlesztéssel kapcsolatos elvi jelentőségű műszaki-tudományos kérdéseket is.
- 6/ A műszaki-tudományos kutatás és szakképzés kérdésében együttműködik a Tudományos és Felsőoktatási Tanáccsal.

Az OMT tevékenysége nem érinti az egyes népgazdasági szektorok irányításával megbízott állami szervek hatáskörét és felelősségét.

Az OMT szervezete és munkamódszere.

- 1/ Az OMT közvetlenül a Minisztertanácsnak van alárendelve, Működéséért a Minisztertanács felelős; munkatervét a Minisztertanács hagyja jóvá.
 - 2/ Az OMT elnökségből, főbizottságokból és a főbizottságok által létesítendő szakbizottságokból áll.
 - 3/ Az OMT munkáját annak elnöksége irányítja, melynek élén az elnök áll. Az elnökség az egyes főbizottságok vezetőiből és más megbízott szakemberekből áll, összesen legfeljebb 15 tagból. Elnöke a Minisztertanácsnak tanácskozási joggal bíró tagja.
 - 4/ A feladatok megoldása érdekében a Tanács keretében főbizottságok létesítendők /8-11 tagu/ a következő szakterületeken:

Bányászati, geológiai és Vízügyi Főbizottság	
Energetikai és Erősáramu	"
Kohászati és Gépipari	"
Műszer és Híradástechnikai	"
Vegyipari	"
Könyvüipari és Élelmiszeripari	"
Építésügyi	"
Közlekedési	"
Mezőgazdasági és Erdészeti	"
- A Minisztertanács az elnökség javaslata alapján a szükséghez képest egyes főbizottságokat megszüntethet, vagy továbbiakat hozhat létre.
- 5/ A főbizottságok a legfontosabb szakterületekre vonatkozóan az elnökség hozzájárulásával állandó jellegű szakbizottságokat létesíthetnek. Az elnökség egyes különösen fontos komplex jellegű problémákra vonatkozóan is létesíthet állandó jellegű vagy ideiglenes bizottságokat.

Biztosítani kell, hogy az egyes főbizottságok munkájában az üzemgazdasági és szervezési kérdések megfelelően érvényre jussanak. Ezért a főbizottságokban gazdasági szakembereknek is helyet kell foglalniuk. Ugyanakkor a felmerülő komplex gazdasági és szervezési kérdések feldolgozására állandó üzemgazdasági szakbizottság létesítendő.
 - 6/ Az OMT működésével kapcsolatban felmerülő szervező-és adminisztratív munkák ellátására az elnökség mellett és annak irányítása szerint működő kvalifikált hivatali apparátus létesítendő.
 - 7/ Az Elnökség az Országos Tervhivatal és gazdasági minisztériumok bevonásával félévanként munkatervet készít, amelyet a Minisztertanács elnöke erősít meg. Az OMT munkájához szükséges adatok beszerzéséről, előtanulmányok kidolgozásáról elsősorban az Országos Tervhivatal gondoskodik, a minisztériumok azonban közvetlenül is tartoznak az OMT által kért adatokat és tájékoztatást rendelkezésre bocsátani. Az OMT saját munkájának alátámasztására egyes elméleti jellegű, vagy gyakorlati kérdések kidolgozásában messzemenően támaszkodják a Magyar Tudományos Akadémiára és a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségére. A Tanács használja fel ezen társadalmi szervek régebben kidolgozott javaslatait és vonja be őket az előtte álló feladatok megoldásába.

- 8/ Ennek érdekében, hogy az OMT a mindenkori helyzetnek legmegfelelőbb módon biztosítsa az országos jellegű műszaki fejlesztési feladatok összehangolását és megoldását, kétevenként szabályzatot dolgoz ki, amely a Tanács, az ipar vezető szervei, valamint az Országos Tervhivatal közötti együttműködést az említett kérdésekben meghatározza. Ezen szabályzat a Minisztertanács jóváhagyásával az érintett szervekre kötelező erejű.
- 9/ Az OMT egyes feladatok kidolgozására szerződéses alapon külső szakértőket vagy munkaközösségeket is foglalkoztathat.

III.

Az OMT apparátusa és anyagi eszközei.

1/ A titkárság szervezete és feladatköre.

Az OMT mellett kvalifikált titkári apparátus működik. Ennek vezetője a főtitkár, szakértő tagjai az egyes főbizottságok főállású titkárai. Emellett adminisztratív személyzet működik. A titkársági apparátus összesen kb. 25 tagnál több ne legyen. A titkárság feladatkörébe tartozik, hogy megszervezze és összeállítsa a Tanács, illetőleg bizottságai működéséhez szükséges adatokat, tanulmányokat, hazai és nemzetközi dokumentációs anyagokat, megfelelően előkészítse és szervezze a bizottságok munkáját és gondoskodjék határozatai végrehajtásáról.

2/ Az OMT tagjainak és apparátusának kinevezése.

Az OMT tagjait /elnökét, az elnökség és a főbizottságok tagjait/ a Minisztertanács nevezi ki, a Magyar Tudományos Akadémia és a MTE Sz javaslatainak figyelembevételével, személyenként 1-3 évig terjedő időtartamra. A megbízások indokolt esetben megújíthatók.

Az OMT főtitkárát az elnökség javaslatára a Minisztertanács nevezi ki.

A főbizottsági titkárokat az illetékes főbizottság elnökének javaslatára az OMT elnöke nevezi ki.

A szakbizottságok elnökeit és tagjait a főbizottságok javaslatára, működési idejük egyidejű meghatározása mellett az OMT elnöksége bizza meg.

3/ Az OMT anyagi eszközei.

Az OMT fenntartásának és működésének évi költsége az alábbi hozzávetőleges költségvetés szerint kb. évi 4 millió Ft.

Munkabérek és szociális kiadások évi költsége kb.	1.000.000 Ft
Szakértői díjak kb.	1.000.000 "
Dologi kiadások kb.	500.000 "
Tiszteletdíjak kb.	1.500.000 "

Budapest, 1957. október